

Oqaasiliortut ataatsimiinnerat

Pingasunngorneq, apriliip 2-anni 2014, nal. 10.00
Oqaasileriffimmi.

Peqataasut: *Carl Chr.Olsen, Stephen Heilmann, Karl Møller aamma Katti Frederiksen.*
Allatsi: *Katti Frederiksen*

Eva M.Thomassen angalanini pissutigalugu peqataasinnaanani nalunaarpoq.

Oqaluuserisassatut siunnersuutit:

1) Tikilluaqqusineq aamma ilisimatitsissutit.

Siulittaasoq CCO tikilluaqqusivoq, oqaluuserisassallu taamaatsillugit akuerineqarput.

Inuit Aqqinik Akuersisartut pillugit ataatsimiissimaneq oqaluseerisassat sisamaattut inissinneqarsimasoq ilisimatitsissutigineqarpoq, taamaattumillu uterfigeqqinneqassalluni.

Qarasaasiaq kalaallisut atuffassisinnaasoq pillugu suliaqartut Oqaasileriffimmiissimanagerat pillugu ilisimatitsineqarpoq, ilanngullugu atuffassissutip maannamut killiffia pisinnaasai/pisinnaanngisaalu tusaatinneqarput.

Atuffassissut suli pitsanngorsagassaavoq, tamakkiisumillu naammassilluni piareerpat sumut inissinneqarsinnaanera siulittaasup isumaliuteqarfigaa.

Oqaasileriffimmiissanera apeqquuserneqarpoq, tulluarnerusutut isigineqarluni oqaatsinik ilinniartitsisartunit tigueqarpat.

2) Kingullermik ataatsimiinnermit imaqarniliap akuerineqarnera.

Kingullermik ataatsimiinnermit imaqarniliami naqqiutit ilanngullugit taamaatsillugu akuerineqarpoq.

3) Saaffiginnissutit.

a. Pelagisk fisk kalaallisut qanoq pisortatigoortumik taaguuteqarnerasoq apeqqutigineqarpoq.

Pelagisk Oqaasileriffiup nittartagaani www.oqaasileriffik.gl-imi

siumugassaannngilaq, taamaattoq oqaatsinik katersaatit allattorsimaffianniippoq www.oqaasirpassualeriffik.org-imi. Tassani manna takuneqarsinnaavoq:

Oqaaseq

Suussusia

Atuuffik

pelagic

Pissusilerissut

ikerinnarsiortartoq

Taggit

Ikerinnaasiortartumik taaneqarsimavoq, kisianni tassa aalisakkat pelagiskiusut tassaapput **[immap] ikermiut**.

ORDBOGEN malillugu ima nassuiarneqarpoq: **ikerinnarmiipooq**² o befinder sig et sted mellem havbunden og havoverfladen

Immap naqqaniittut aamma **[immap] natermiuinik** imalt. **immap naqqamiunik** taasarpaat.

Taamatut taagorneqarneri Issittumi Mingutsitsinemik Apeqqutit: Issittumi Avatangiiisit pillugit Nalunaarutip killiffiani (AMAP-imi) 1997-imeersumi atuarneqarsinnaapput.

Assersuutit: "Uumasut immap natermiut...", "Natermiunik nerisut...", "...immap naqqamiut..." AMAP qupp.47+48+49

Qulaani ordbogini nittartakkani atuakkanilu misissukkat tunngavigalugit *ikerinnarsiortartoq* Oqaasiliortunit ippigineqarpoq, eqqornerusumillu taaguusiinissamut **immap ikermiut** naapertuunnerutinneqarluni. SH isumaqarpoq pelagiskip fremmedordbogini nassuiarneqarnera malillugu itissusermut tunngassuteqanngitsoq, taamaattorli aalisakkat pelagiskiusut sineriammiinnginnerinik, tassalu imarpimiuunerinik taaguutaalluni.

Pelagisk maanna danskisut ordbogini nutaanerni ilaangimmat Dansk Sprog-nævnmisut apeqqutigineqassaaq atorunnaarsimanersoq imalt.oqaatsimut tassunga taarsiullugu alla atorineqartalersimanersoq.

Taamaakkaluartoq aalisakkat immap suatungaaniitsillugit aalisarneqartarneri saaffiginnittup apeqqutigimmagu, taanna akineqassaaq **immap ikermiunik aalisarneq** atussagaa, taannalu Oqaasiliortut tamarmik akuerisatut atuutilersissallugu isumaqatigiissutigivaat.

Aalisakkat sumiinnerinik itissutsinut taaguutit uku atorineqassapput:

immap natermiu aamma **immap ikermiu**.

b. Fjernmiljø aamma nærmiljø kalaallisut

Saaffiginnissut fjernmiljøp nærmiljøllu kalaallisut qanoq

oqaasertalerneqarsinnaanneranik imaqarpoq. Nærmiljømut "eqqangiisit" atorineqarsinnaanersoq apeqqutigineqarpoq, naak oqaaseq "eqqangiisit" ordbogini nutaanerusuni siumugassaangikkaluartoq.

Misissorneqarnerani paasinarsivoq Atuagagdliutitorne marlussoriarlugu qallunaatuumiit nutsigaaqqaarsimasuni atorineqartoq ataani allassimasuni siumorpara, qallunaatuuanilu nutserneqarsimasuni ima "omgivelser":

"uvdlup erata sujornagut seinarigssûgâ ôátaissarne táuna erigsisimarpaloao — nauk serortarne âma radare niaorornavêrutitdlo tássaugaluartut. **erangissit** âmátao taimáiput, tingmissartorniariup tamatuma sujunertâ puigutsiarneardluarsínauvdlune." (Palle Brandt: "thuleme sákutôarfik", Atuagagdliutit nr. 12, 14.juni 1956, q. 13)

"Denne øvelse en solskinsformiddag virker egentlig meget fredelig — trods knald og radar og stålhelme. **Omgivelserne** er også sådan, at man godt et øjeblik kan glemme formålet med dette batteri." (Palle Brandt: "Thulebasen", Atuagagdliutit

nr. 12, 14. juni 1956, s. 15)

”pingártumik Danmarkime ilíniarniartunut tamána atorpo□, tássa inûnerup ilâti-
gut tamatiĝôrtumik **er□angîssit** atugáinut na-
ler□útúngorsarduínartaria□artarmata ilíniarniaga□ nāmagsisínáusagáine.” (Chr.
Berthelsen: ”Kalâtdlit-nunâne ilíniartitsine□ – inuit atugaisigut súniutaussut”,
Atuagagdliutit nr. 18, 31. august 1972, q. 15)

”Det gælder ikke mindst uddannelser i Danmark, at man i en overgangsperiode
må gå helt og holdent ind i socialt fællesskab med **omgivelserne** for at kunne
gennemføre uddannelsen med held.” (Chr. Berthelsen: ”Uddannelse i Grønland –
og de sociale aspekter”, Atuagagdliutit nr. 17, 17. august 1972, q.4.)

Taakkua tunngavigalugit Oqaasiliortut aalajangerput:
miljø nalinginnaasumik tassaassasoq **avatangiisit**, tassunga fjernmiljø ilaalluni
nærmiljølu taaguuteqassasoq **eqqangiisinik**, soorluttaa qqaaseq aamma
qangalili Chr.Berthelsenip atortareertarsimagaa.

c. Temperaturip kalaallisut taaguutaa kissassutsimut nillussutsimullu
tunngatinnagu suusinnaanersoq apeqqutigineqarpoq. Tassani pineqarpoq taaguut
naturfagimut tunngatillugu atorineqartussaq, tassaalluni atomit qanoq
pissuseqarneri pineqartarlutik.

Oqaasiliortut eqqartorpaat erngup/ermup nikeriarsinnaajunnaarluni
qerisarnera/issortarnera tassaasoq 0 grader, atormit imermi issorartarmata.
Taanna tunngavigalugu stoffit allat fysik/kemimi sammineqartartut issorartarfii
pineqarmata taaguut taanna tulluuttutut paasinartutullu isigalugu
aalajangiuppaat temperatur siunissami ordbogissani ima allassimassasoq:

temperatur¹ sb. (-en, -er) (hos mennesket) inuup kissarnera (fx tager hans ~ kissarneriorpaa, kiassiorpaa)
(NV.GRL.)

har forhøjet ~ kissarneqarpoq

har høj ~ kissaruluppoq

slår ~en ned på en syg napparsimasup kissarneqarnera millisippaa

temperatur² sb. (-en, -er) (udendørs)

a) (om varme) kiassuseq

b) (om kulde) nillissuseq

temperatur³ sb. (-en, -er) (naturvidenskab)

a) (om atomernes bevægelse) issorartarfik

d. Terrænbefæstigelsesarbejde

Illuliornerup saniatigut nuna assigiinngitsumik suliarineqartarpoq,
ujaraaralersorneqarsinnaalluni, ivigaaralersorneqarluni, manngersarlugu
allatulluunniit qallersorlugu. Taamatut iliorneq danskisut aalajangersimasumik
taaguuteqarpoq, kalaallisullu ima taaguuteqassasoq isumaqatigiissutigineqarluni:
nunamik pertujaallisaaneq.

e. Samråd kalaallisut qanoq taaguuteqassanersoq, aammali siunnersuuteqarlutik
saaffiginnittut pillugit Oqaasiliortut isummerput tassunga tulluarnerpaajusoq

taaguut **siunersiuineq**.

Taamaamat saaffiginnissummi samråd aamma orienteringsmøde ima kalaallisut taaguuteqartillugit akuerineqartussatut isumaqatigiissutigineqarput:

samråd - siunersiuineq

orienteringsmøde - ilisimatitsiffiusumik ataatsimiinneq

f. Digital kalaallisut qanoq nassuiarneqarsinnaava? Saaffiginnittoq nassuiaanneqarpoq digitalip tunngavigigai 'digit', tassa qarasaasiaq aqqutigalugu (qarasaasiap kisitsisitigut katiterinera) malillugu paasissutissat takuneqarsinnaanngortinnerigaat (assiliangortinnerigaat).

Nalunaaqutaaqqat kisitsisitaat immaqa tassunga assersuutigalugit paasinarsaaticineqarsinnaapput, tassa kisitsisit 'naqinninngornerinit' kisitsisit 'assiliartanngorlugit' saqqummeneri digitalini takussaasarmata, taamaamat 6-imiit 8-mut assilissat nikinnera unaannaasarpoq assitaani amigaatit ilanngunneri.

Digitaliseriineq tassa paasissutissat elektroniskimik inissitsiternerit 'assiliangorsinnaanngorlugit', nipinngorsinnaanngorlugit, kisitsisinngorsinnaanngorlugit.

Ullumikkut kalaallisut oqaatsitsinni oqaasersiatut ikkutivissimasutut taaneqarsinnaavoq, danskisut nassuiaataa kalaallisut nassuiarneqarneranut naleqquppoq:

digital adj.

med trinvis overgang fra en tilstand til en anden så hver tilstand entydigt kan udtrykkes vha. fx tal;

g. Danefæ aamma danekræ kalaallisut taaguuteqarnersut apeqqutigineqarpoq, taakkua misissorneqarneranni paasinarsivoq ordbogini kalalaallisut nutserneqarsimanngitsut taaguuserneqarsimanatillu.

Danekræ ordbogimi aviisitoqqanilu allassimanngilaq, danefæli ukiut ingerlanerini kalaallisut imatut nutserneqartarsimavoq:

»**inuiatdle erigissagssânik**« inatsit Kalâtdlit-nunânut atûngila□.

(Atuagagdliutit nr. 3, 17. januar 1980, q. 15-16)

”navssâtdle **Danmarkime itsa**□ **sanâjusimassunut erdlingnartutut** issigine□artunut sanigdlîune□arsinaussut katerssugausivingmut tûniune□âsâput. (Atuagagdliutit nr. 21, 13. oktober 1966, q. 4+7)

”or□at ajortut o□autigât, tingmissartuara□ — oberst Hasselimut pigissarisorine□arto□ —□**avdlunât pigissâtut** nautsorss□taria□arto□.” (Atuagagdliutit nr.20, 26. september 1968, q. 16-17.)

Oqaasiliortut danefæ aamma danekræ kalaallisut taaguuserneqassasut isumaqatigiissutigaaq, danefæ **danskit erigisassaataannik** taaneqassaaq, danekrælu **danskit erigisassaataat pinngortitameersunik** taaneqassalluni, nunatsinnili tunngasuni atorneqassappata ima taaneqartassapput:

danefæ – eriagisassat itsarnitsat (sanaat)
danekræ – eriagisassat pinngortitameersut

h. Pablop allagaqaataa pillugu Oqaasiliortut isummorsorlutillu qisuariarput. Allagaqaammi ujartorneqarpoq kalaallisut oqaatsit ullumikkut kukkuneqarpallaamik atugaalneri pissutigalugu nakkutigineqarnissaat, naqqiissuteqarfigisarnissaat kiisalu ilinniartitsissutigineqarnissaat. Allagaq Oqaasiliortunut Oqaasileriffimullu saaffiginnissutaavoq, taamaattorli Oqaasiliortut erseqqissarusuppaat namminneq sulinerminni inatsisitigut ilinniartitsinissamik nakkutilliinissamilluunniit pisussaaffeqannginnamik, taamaattoq malinnaanissamik aalajangersaanissamillu pisussaaffeqarlutik. Oqaasiliortut sulinerminni siunertaraat oqaatsitigut assigiimmik atuinissaq, taaguutinik ineriartortitsinissaq allattaatsimillu aalajangersaanissaq. Taamaattumik allagaq Oqaasileriffimmut apuunneqartoq arlalinnut saaffiginnittuvoq, ilaatigut ilinniartitsisunut, tusagassiortunut minnerunngitsumillu politikerinut. Saaffiginnittup maalaarutaa Oqaasiliortut paasilluarsinnaagaluarlugu namminneq sulinerminni tunngavitsik nassuiaatigiinnarsinnaavaat, allagaqartorlu kajumissaarlugu tusagassiutit AG Sermitsiaq allaluunniit aqputigalugu allagaqaateqaqqullugu.

i. Ytringsfrihedip kalaallisut taaguutaa Imaqarniliaq kingullermi ataatsimiinnermeersoq eqqartorneqalaarpoq, imaqarniliamili nassuiaatai naammagineqarmata taamaatillugu taaguut akuerineqarluni.

j. **Nunniffiit** nittartakkap atissaatut akuerineqarsinnaanersoq apeqqutigineqartoq Oqaasiliortunit akuersaarneqarpoq, oqaaseq kukkuneqaranilu paatsoortitsissutaasinnaanngimmat.

k. Videokonferenceudstyr kalaallisut qanoq taaneqarnissaat apeqqutigineqarmat Oqaasiliortut siunnersuutigaa **videokonferencerutinik** taagorneqaannarsinnaasut.

4) Inuit Aqqinik Akuersisartut pillugit Naalakkersuisoqarfimmi ataatsimiinnerit pillugit ilisimatitsissuteqartoqarpoq, tassunga ilanngullugit imaqarniliat Oqaasiliortunut apuunneqarlutik. Suliaq suli ingerlammat annertunerusumik eqqartuiffigineqaqqinngilaq.

5) Taasariaqartut allat

Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta
Carl Chr. Olsen
Siulittaasoq

Katti Frederiksen
Allatsi